

Огляд
VI Міжнародної наукової конференції

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НУМІЗМАТИКИ У СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНИХ
ГАЛУЗЕЙ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ»

17 – 18 вересня 2020 року, м. Кропивницький

17–18 вересня 2020 року проходила чергова VI Міжнародна наукова конференція «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НУМІЗМАТИКИ У СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНИХ ГАЛУЗЕЙ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ», яка в умовах карантинних обмежень вимушено вперше набула дистанційної форми участі за допомогою платформи Zoom. Конференція відбулась завдяки

підтримці доктора історичних наук, професора, академіка НАПН України, ректора Університету Григорія Сковороди в Переяславі **Віктора Коцура** та доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету **Василя Орлика**.

До участі у конференції було заявлено 50 тем доповідей від 61 учасника з України, Сполучених Штатів Америки, Польщі, Литви, Словаччини, Болгарії, Грузії, Білорусі та Росії. Серед учасників конференції третина доповідачів із науковими ступенями – 11 докторів наук (докторів хабілітованих) та 14 кандидатів наук (докторів філософії).

Конференцію було відкрито вітальними словами академіка **Віктора Коцура** та професора **Василя Орлика**. Доповіді на пленарному засіданні виголосили професори **Маріуш Мільчарек** та **Кшиштоф Філіпов** (Польща), **Іраклій Пагава** (Грузія), **Дочка Владімірова-Аладжова** (Болгарія). Попереднє повідомлення про сенсаційну знахідку монет Давньої Русі в Житомирській області презентував **Олександр Алфьоров** (Україна).

Робота конференції тривала у 3 секціях: «Нумізматики доби Античності та Середньовіччя», «Нумізматики Нового та Новітнього часу», «Спеціальні історичні дисципліни».

Значну частину доповідей цьогорічної конференції було присвячено античним монетам: про нову сенсаційну знахідку – кізікіну – повідомлено професором **Василем Орликом**, наступні три доповіді відкрили нові раніше невідомі сторінки у вивченні монет Ольвії – про нові знахідки «борисфенів» повідомили професор **Микола Ніколаєв** та доцент **Микола Тупчієнко**, нові різновиди ольвійських монет уведено у науковий обіг **Євгеном Колесніченком**. Учасники конференції не оминули увагою і тему функціонування монет Римської імперії, про нові знахідки на теренах Поділля доповіли **Олег Погорілець**, **Олександр Наддвірняк** та **Олексій Бакалець**.

Потужний блок повідомлень у першій секції цьогорічної конференції був присвячений монетам Давньої Русі. Після сенсаційного повідомлення **Олександра Алфьорова** на пленарному засіданні про знахідку скарбу срібляників із с. Городниця Житомирської області тему продовжили **Микита Мойсеєнко** та **Анатолій Шостопал**.

Питанню вивчення монетно-вагових злиwkів гривень було присвячено доповіді **Олександра Колибенка** та **Олександра Прядка** а також **Дмитра Єскіна**. Проблеми участі у грошовому обігу інших монет у добу Русі торкались професори **Олександр Потильчак** та **Сергій Кулешов**, повідомляючи про нові знахідки монет Халіфату та Візантії.

Велику зацікавленість слухачів привернула доповідь американського колеги **Владислава Дементьєва** про невідомий різновид білонового деньє Антіохійського князівства.

Показово, що більшість доповідей учасників конференції стосувались окремих аспектів грошового обігу України. Зокрема, **Юрій Зайончковський** спільно з **Володимиром Тішкіним** увели до наукового обігу нові різновиди джучидських монет, **Олександр Литвинчук** та **Олег Погорілець** – монет Волинського та Подільського князівств.

Засідання другої секції конференції «*Нумізматика Нового та Новітнього часу*» охарактеризувалось значним тематичним розмаїттям. Зокрема, професором **Валерієм Ластовським** повідомлено про нові знахідки на Черкащині, **Максимом Очуром** виконано попереднє повідомлення про скарб фальшивих монет з-під м. Берестечка. Високу цікавість та жваву дискусію викликала спільна доповідь **Георгія Козубовського** та **Андрія Бойка-Гагаріна** – дослідників комплексу нумізматичних знахідок, виявлених у 2018–2019 роках під час розкопок Церкви Спаса на Берестові, які відбулись під керівництвом **Сергія Тараненка** та **Всеволода Івакіна**. Науковці повідомили про попередні результати вивчення нумізматичного комплексу.

Невідомий різновид монет Речі Посполитої було введено до наукового обігу академіком **Віктором Коцуром**. Далі доповіді учасників сконцентрувались навколо нумізматичних знахідок та монет, збережених у колекціях музеїв: **Андрія Бутка** – за матеріалами Світловодського міського краєзнавчого музею, **Романа Крицука** – навколо зібрання Національного історичного музею Республіки Білорусь, **Зінаїди Зразюк** – стосовно одного з етапів історії колекції Національного музею історії України. Про не менш цікаві періоди грошового обігу України прозвучали доповіді професорів **Василя Ільницького** (про грошові документи УПА) а також **Світлани Орлик** – про особливості грошового обігу часів німецько-фашистської окупації.

Засідання третьої секції конференції під назвою «*Спеціальні історичні дисципліни*» охопило цілий ряд цікавих та малодосліджених аспектів нумізматики у фокусі зв'язків з іншими галузями історичної науки. **Валерієм Томазовим** розглянуто монети та сфрагіси як джерела генеалогії; **Барбарою Куклік** повідомлено про історію українських нумізматичних шкіл; колеги з одеських музеїв – **Ірина Корпусова**, **Ірина Озерянська** та **Дмитро Янов** – повідомили про рідкісний жетон заводу Белліно-Фендеріх у м. Одесі; доповіді **Оксани Шпортун** та **Олександра Бондаренка** стосувались фінансової історії Наддніпрянщини; про прикраси з монетами у традиційному одязі українців повідомив **Ігор Турейський**; фахівці Національного музею історії України **Лариса Дідора** та **Тамара Куцаєва** повідомили про раніше невідомий лист Карла Болсуновського. Про технічну складову нумізматичних досліджень, зокрема про досвід проведення грошової оцінки та 3D-сканування монет, повідомили у представлених доповідях **Наталія Ханенко** та **Олена Швець**. Результати застосування РФА аналізатора у дослідженні структури фарби паперових грошових знаків Української Держави висвітлено **Андрієм Бойком-Гагаріним**.

Активну дискусію викликала доповідь завідувача відділу нумізматики Національного музею Литви **Далії Грімалаускайте** про українські знаки добровольчих

зборів, а також голови Словацького нумізматичного товариства **Збишека Шустека** про фальшування паперових грошових знаків Австро-Угорщини.

Робота конференції завершилася засіданням круглого столу, у процесі якого всіма учасниками конференції одногосно прийнято рішення наступну VII конференцію запланувати на 2022 рік із доповненою назвою: **«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НУМІЗМАТИКИ ТА ІСТОРІЇ ГРОШОВОГО ОБІГУ»**, з метою актуалізації тематики сучасних тенденцій наукового поступу та заохочення ширшого кола науковців до участі у майбутньому в роботі наукового зібрання.

Фото 1. Доповідь професора Кшиштофа Філіпова з презентацією.

Фото 2. Виступ Олександра Алфьорова

Андрій Бойко-Гагарін